

prof. Ing. Stanislav Kmeť, DrSc., rektor TUKE
Tézy v prospech nezávislej učenej spoločnosti

•

Z histórie učených spoločností pôsobiacich na našom území je známe, že niektoré boli úzko tematicky zamerané, iné zasa širšie orientované.

Veľmi pozitívne vnímam univerzálnosť záberu UČSS, ktorá sa od roku 2018 za pomerne krátke obdobie dostala do širokého povedomia vedeckej a spoločenskej sféry.

Ostatné roky pôsobenia Učenej spoločnosti Slovenska jednoznačne potvrdili opodstatnenosť jej nezávislosti.

V ďalšom uvediem niekoľko podporných argumentov.

•

V rámci novodobých dejín učených spoločností na Slovensku pôsobila u nás v rokoch 2003 až **2017 Učená spoločnosť Slovenskej akadémie vied**, ktorej členmi sa mohli stať významní vedci zo Slovenskej akadémie vied a zo zahraničia.

Mnohí slovenskí vedci z univerzitného prostredia ju ani nevnímali a viacerí ju brali iba ako privilégium pre kolegov z ústavov SAV.

Ako ešte horšia sa však ukázala skutočnosť, že v širšom kontexte to malo vplyv aj na to, že mnohí mladí ľudia z vysokých škôl a univerzít chápali mylne samotnú najvyššiu vedeckú hodnotu DrSc., a to ako hodnotu prioritne určenú pre kolegov z pracovísk SAV a výlučne spojenú so Slovenskou akadémiou vied.

A mnohí sa nikdy ani nepokúsili k nej priblížiť, resp. o jej získaní seriózne uvažovať.

Aj keď sa to nedá úplne generalizovať, uvedené fakty, okrem iných, negatívne ovplyvnili vývoj univerzitnej vedy na Slovensku.

•

Vznik UČSS **v roku 2018** znamenal pokrok, pretože **spoločnosť sa stala otvorenou pre všetkých špičkových vedcov**, bez ohľadu na inštitúciu odkiaľ prichádzajú, čo predstavovalo príriv intelektuálneho potenciálu nielen z ústavov SAV ale aj z univerzít, čím sa výrazne umocnili význam ako aj sila pozitívneho pôsobenia tejto platformy.

•

Zmyslom pôsobenia a činnosti Učenej spoločnosti je podpora rozvoja vedy a túžby po poznaní, rozširovania poznatkov, angažované pôsobenie na verejnosť a posilňovanie spoločenskej prestíže slovenských vedcov v povedomí občanov našej krajiny.

Záber uvedeného pôsobenia vyžaduje, aby bola Učená spoločnosť Slovenska nezávislou celonárodnou inštitúciou.

•

Učená spoločnosť svojím poslaním, podporou a deklarováním ideí presahuje hranice jednotlivých vedných a umeleckých odborov pestovaných na univerzitách, ústavoch Slovenskej akadémie vied ako aj ďalších výskumných spoločnostiach a kladie dôraz na ich širokospektrálne interdisciplinárne pokrytie.

Toto len zvyrazňuje opodstatnenosť jej nezávislého celoštátneho postavenia.

- Učená spoločnosť zriadená samostatným zákonom by mala byť užitočná celej spoločnosti a preto nezávislá od konkrétneho zriaďovateľa či aktuálnej politickej reprezentácie.
- Dôležité je pôsobenie Učenej spoločnosti vo vzťahu k vzdelávaniu a etickým otázkam vedy, výskumu a tvorivej činnosti. Nezávislá Učená spoločnosť Slovenska môže byť garantom objektívneho a nezaujatého prístupu.
- Učená spoločnosť Slovenska, budovaná na princípoch nezávislosti, sa stáva silným motivačným nástrojom pre mladú generáciu vedcov, môže pre nich predstavovať určitú metú snaženia a v neposlednom rade prispieť k stabilizácii mladých najtalentovanejších vedcov na Slovensku a k eliminácii ich odlivu do zahraničia.